

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for. 20 kr.
" pol leta	3 " 30 "
" četert leta	1 " 70 "

Po pošti:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
" pol leta	3 " 80 "
" četert leta	2 " -- "

SLOVENEČ.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. posem.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rekopisi se ne vračajo.

Št. 46.

V Celovcu v sredo 21. junija 1865.

Tečaj I.

Cerkvena in državna enakopravnost in njuni služabniki.

(Konec.)

Kar poslednjič zadeva uradnije, pač je serčno želeli, da bi visoka vlada po vsi državi držala se tega pravila, naj bi vsaka dežela ali svoje domačine ali vsaj take služabnike dobivala, ki so deželnega jezika popolnoma zmožni. Silno žalostno je namreč, ako nas, na priliko, skušnja uči, da v nekem velikem zgoli slovenskem kantonu nič več, kakor štirje gospodje pa še ti le za silo slovenski lomijo, ni ga pa ne enega ne, ki bi znal pravilno slovenski pisati. Potem se ni čuditi, ako cesarska diploma in vsi oglasi le „pia desideria“ — pobožne želje ostajajo. Vem vam za okrajnega ranocelnika, nemca, ki je že 14 (!) let med terdimi Slovenci, (kako da je bil sem postavljen, mi ni znano), ki pa še sedaj vsake druge slovenske besede ne umé. Vem med zgoli Slovenci za dva bilježnika (notarja), ki jima je vendar slovenskega jezika potreba, kakor ribi vode; ali nobeden se zanj ne zmeni. Kdo je kriv, ako ne le v tisočih ne sedijo, temuč jim gre še celo za vsakdanji kruhek terdo? Vem za c. kr. davkarijo v zgoli slovenskem okraju, kjer razun g. davkarja nobeden njegovih uradnikov ne besedice slovenskega ne umé. Lahko si mislite, kakošna zmešnjava to more biti, kedar ti gospodje slovenske kmete zarubljevat hodijo. Ni čudo, ako ima g. davkar zmiraj po celo krado davkarskih bukev v svoji pisarnici shranjenih; kajti kmet večkrat le prašat pride, koliko da je na štibri dolžen; kontrolor pa, ker ga ne ume, misli, da je prišel z denarji, in tako v bukvah dotične rubrike z „gezahlt“ izpolni. G. davkar še le, ki slovenski ume in denar od kmeta tirja, vidi to pomoto, in sedaj mu ne ostane drugega, kakor bukve shraniti, dokler jih pride kmet z denarji rešit. Kaj ne, to so žalostne, a

žali Bog! resnične prigodbe, ki gotovo nikdar niso v olja, še manj pa postava presvitlega vladarja.

Zato naj bi se že vendar enkrat — tandem aliquando! — po vsi Avstrijski državi ravnopravnost tudi gledé na narodnosti v življenje vpeljala, da bi nam ž njo vred došli bolj srečni časi, brez ktere si jih sicer zastoj želimo. — Sklenem pa naj z besedami znanega pregovora: „Komur ni svetovati, mu ni pomagati!“

Matija Torkar.

Deržavni zbor.

14. t. m. je prišel Bergerjev predlog o paragrafu 13. na dnevni red. Glasi se takole: „Ako se med tem časom, ko deržavnega zbora ni skupej, kaj vpelje, česar je po okoliščinah potreba, mora potem ministerstvo prihodnjemu zboru povedati, zakaj da je to in to naredbo vpeljalo in kakšne nasledke je ena in druga imela.“ Kakor se tedaj vidi, ni ta š. dosti jase in zagotavlja tudi ministerstvu nekako preveč upljiva, dá, še celo mogoče je, da bi ono ž njim tudi brez zbornice lahko vladalo. To se je že sicer koj v začetku sprevidelo, ali kakor prihajajo naši poslanci v družih rečeh le počasi k spoznanju, našli so tudi še le zadnji čas nevarnosti tega paragrafa. Ne bodi jim pa to oponošeno! Skušali so zdaj v dveh sejah vse popraviti in pojasniti, da bi vendar po njem ustava kake škode ne terpela. In to se jim je tudi po sreči izšlo. Ministersko mnenje je zbornica zavržla, odobrila pa, naj se ministerstvu tedaj, ko ni deržavnega zbora, dovoli, da sme le v silni potrebi nove naredbe zaukazovati, in sicer le take, ki niso deržavnim ustavnim postavam nasprotné, za ktere je celo ministerstvo odgovorno, ki imajo le začasno veljavo in samo začasne potrebe zadevajo in ki se naposled koj odpravijo, kakor hitro jih deržavni zbor ne odobri. S tim misli zbornica

ustavnost z nova utrditi, vso nezaupljivost in malovernost zadušiti. Čudna je namreč situacija, v kateri se zdaj deržavni zbor znajde. Večina noče več Šmerlingu upati in hodi svoja pota. Velika nezaupnost se kaže tudi drugod. Silne denarne potrebe terkajo čedalje huje na vrata; ni čuda tedaj, da se tudi njim vest zbuja in da hočejo zdaj vsaj nekoliko popraviti, kar so poprej hoté ali nehoté opustili ali zadolžili. Ne mislimo pa, da bi bilo s tem zdaj že vse dognato in dobro, tega kratko in malo ne, — zec v drugem germu tiči, kakor je „Slovenec“ že večkrat svarično opominjal. Da so tudi pri tej priložnosti porazumljenje z Ogrji v misel vzeli, je lepo, pa bo težko kaj zdalo, kajti Ogrji poznajo dobro dunajsko zbornico in vse zadeve in razmere ter ne pričakujejo od te strani nikakoršnega zboljšanja. Tako tudi drugod ne. Zbornica čedalje bolj osameva. Nastaja pa okrog nje novo življenje, delajo se priprave za drugo boljo ustavnost, ki se bode tudi bolje prilagala potrebam avstrijskih narodov, kakor so jo pa dozdaj naukarski nemški liberalci tuhtali. Vsaka sila do vremina! Kar so zdaj govorniki, če tudi z vso mogočo zgovornostjo, o ustavnosti razkazovali, bilo je že dostikrat povedano, tedaj tega tukaj ne bomo omenjali. G. Šmerling pa jih je spet prijazno opominjal, naj imajo zaupanje in izročé vso skerb vladi, ki najboljše za vse dela. Ali zbornica jej je z nasprotnim sklepom nezaupnost izrekla in Bergerjev predlog odobrila. Dvomi pa se, ali ga bo tudi gosposka zbornica sprejela, in če ga ona tudi sprejme, ali ga bode potem tudi ministerstvo hotlo cesarju predložiti, da ga poterdi. Situacija ni tedaj kaj preveč vesela. — Finančni minister je zbornici tudi predložil, naj mu dovoli, da sme, ker še ni finančna postava dogotovljena, še 3 mesece naprej, kakor dozdej, davke pobirati. Zbornica je sklenila ta predlog koj preudarjati in hitro o njem poročiti. — Govori se, da se v polovici prihodnjega me-

Besednik.

Iz češke zgodovine kaj za Slovence!

(Konec.)

Naše novejšje slovstvo svetelo je v najtežih okoliščinah. Le peščica naroda se je menila za delavnost teh mož, katerih prizadevanje se je vsem kruhojdcem (ki gredo s trebuhom za kruhom!) norčavo zdelo. Sama vlada je nezaupljivo in zaničljivo gledala prizadevanje, ktero se je priljubljenemu pomemčevanju našega naroda ravno nasproti postavilo. Da v takšnih okoliščinah spisovatelji češki niso opešali, da so vkljub vsem napotkom serčno koračili svojo pot naprej, je res svitli dokaz stanovitne misli češke, ne manj čudovite, nego so slavna dela naših kardel pri različnih kervavih bitvah — in sad je zares še imenitnejši. S tim zlahtnim prizadevanjem se je narod, že dve sto let pokopani, zbudil k dušnemu življenju in z močnim izgledom svojim je predramil tudi druge brate, še v terdem spanju zaka-pane. Narod češkoslovanski je budil brate

jugoslovanske, lužiške in rusinske iz narodnega spanja in jim dajal izgled v narodni izomiki. V celi zgodovini naši nimamo prigodbe, na katero bi s toliko zasluženostjo gledati mogli, kakor gledamo na razcvet našega novejšega slovstva in na prerojenje našega naroda. Slovstvo je naša čast in najlepši zaklad naših nad! —

Te verstice v prvem listu „Narodnih listov“ so me kaj močno zanimalé. Pozdelo se mi je, da vidim narisan osočo našega naroda in slovstva slovenskega. Le žalostnejši se še kaže! Več kot tisoč let je raztergan in razdeljen v mnogo kosov, kot pritkljej ptujim narodom. Gospoda, zlahtniki so ga čertili in kot suznjega zaničevali; lastni sinovi so ga zatajevali in se mu izneverjali; porinili so jezik naš ne samo iz uradnij in iz šole, še iz cerkve bi ga radi pahnili! Ali, glejte, zaterti, stiskani, zaničevani narod se zdramljuje in zaveda, solnce tudi pred naša okna kuka. Dobro se spominjamo, da ni bilo n. pr. le enega gospoda na Koroškem, kateri bi bil znal božjo besedo v čedni, čisti slovenščini oznanovati. Zdaj nam „Priatelj“ donša izvrstnih pridig na kupe. „Slovenski Glasnik“ verlo obdeluje polje leposlovno. Zvonec pa nosijo

„Novice“, vselej natovorene z zanimivim, izvrstnim blagom. „Danica“ obdeluje nam izgledno cerkveno in pravno polje, donšaaje zanimivo, izvrstno blago, itd. In koliko dela „družba sv. Mohora“, kaj obeta „Matica“? Tudi slovenskim šolam se boljša prihodnost kaže, če se bodo ravnale po cesarski besedi. Narod slovenski! gibaj in trudi se, če hočeš priti do veljavnosti in omike.

Kdor ljubi sam sebe in svoj narod in cesarevino Avstrijsko, naj se krepko poteguje za pravice svojega naroda. Psovali bojo nas nasprotniki in najzlobnejše namere nam podtikali; zvali nas „ultra-in panslaviste“, pa vse to je le strašilo, s katerim se plašljivci odganjajo; možje korenjaki stojijo in se ne bojé!

Da pa veste, kam pelje leno gledanje in zanemarjenje ljudske omike na narodni podlagi, pogledjte v Dalmacijo, kjer prebiva 400.000 Slavjanov in le 16.000 Italijanov, in vendar ta mervica po mestih raztresena večini prederzno zapoveduje. Na Slovaškem vidimo mnogokrat malo prederznih, ošabnih Madjarov gospodovati nad revnimi Slovaki. Na Sleškem je skoraj enako število Nemcev in Slovanov; „Tropauer Zeitung“ pa od Slovanov celó molči in piše:

s eca korča širji zbor, potem pa da koj prične o ži zborovati. Vendar ne bo neki dolgo skupej ostal. Sliši se, da mu bodo le predloge naznanili, za ktere ima potem posebne odbore izvoliti, ki naj jih pretresajo, — vsi drugi poslanci pa, ki ne bodo v odborih zastopani, gredo vsak na svoj dom. Tako se zdaj govori. Ali bodo pa tudi poslanci s tem zadovoljni, je spet kaj drugega. —

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele niže-avstrijske.

Na Dunaju. Govori se o novem ministerskem ukazu, po katerem imajo spet nekatere spremembe pri preskušnjah godnosti (Maturitäts-Prüfungen) nastopiti. Ustanovila namreč se bode izmed vseučilišnih profesorjev modroslovske fakultete posebna komisija, vpricho ktere se bode preskušnje godnosti imele. Tedaj bodo gimnazijalni učenci s šolskim svetovavcem vred svoje dozrajne pravice zgubili. Da niso te preskušnje, vsaj kakor se je dozdej večidel ravnalo, namena svojega spolnovala, znano je to menda zadosti vsemu svetu. Tedaj o njih posebej nič ne omenjamo, če ravno bi lahko marsiktero napako povedali. Dvomljivo je pa tudi zelo, ali bode nova komisija srečnejša. Vsa znamenja kažejo, da ne. Kako hočejo samo profesorji modroslovske fakultete prav in natanko razsojevati, ali je kateri za vseučilišče goden ali ne, ker jim znanstvene potrebe družih fakultet niso prav znane in bi tudi prav lahko preveč pa tudi premalo od učencev tirjali, kakor pa je potreba in se je na gimnaziji učilo. Težko tedaj se bo s to komisijo kaj prida doseglo. Zdi pa se nam, da so preskušnje godnosti za naše kraje preveč in neka nesrečna naprava, ker se tako rekoč sreči in mnogim drugim prigodam daje razsoditi, ali sme ta in ta na vseučilišče ali ne. Mi mislimo, da dandanašnje, ko vlada vedno oklicuje, da je „učenost moč“, ne gre obiskovanja viših šol omejevati bodisi s ktero koli preskušnjo. Saj je družih zaprek dosti, tako n. pr. pomanjkanje novcev, ki mnogim pot na vseučilišče zastavljajo. Pa se tudi malokje po pravici zvedeti in razsoditi zamore, ali učenci zadosti vedó, ali ne. Gospoda! tudi tukaj vam ni treba eksperimentirati. Zidajte rajši od spodaj navzgor, ne pa narobe! — Od Šmerlinga je bilo zdaj dalj časa vse tiho. Dozdeva se nam, da se zvezda njegova že utrinja. Skušnje nam čedalje bolj kažejo, da ni bil s svojim ministerstvom srečen niti v politiki niti pri državnem gospodarstvu, kajti „deficit“, ne da bi se bil zmanjšal, zrastel je do strašne velikosti, ki je ni še pod

Bachom kratkimalo dosegel. Plener tirja zdaj 117 mil. posojila, potrebuje pa prav za prav veliko več. V letih 1864, 65, 66 se bode državni dolg za 300 milijonov pomnožil. To je strašno!

Dežele notrajno-avstrijske.

Iz Celovca. (Šolska svetovavca; — čitavnica; vremen.) Perve dni meseca junija smo v našem mestu imeli oba c. k. šolska svetovavca; prišla sta iz Gradca korške šole ogledovat. G. dr. Močnik pregleduje ljudske šole in se je že podal na deželo; g. dr. Evzebij Czerkawski pa je ostal v Celovcu in pregleduje latinske in realne šole. Pervikrat je ta gospod tukaj v Celovcu, pa vse kaže, da je prav izurjen šolnik. Vsako šolo pregleduje na tanko, daje izpraševati iz vseh predmetov in prebira tudi spisne naloge. Zraven svoje učenosti in natančnosti pa je tako ponižen in prijazen, da si je hitro pridobil vseh serca. Kako misli in kako se obnaša zastran slovenščine, nismo še ničesar zvedeli; kar zvemo, naznamimo precej. To pa že zdaj povemo, da je živa potreba, naj se dozrajni ukazi zastran slovenščine v srednjih šolah prena redé po potrebah sedajnega časa: Slovenski nauk naj je za vse učence obligaten ali zapovedan predmet in vsak učenec se ga mora učiti!

Slovanska čitavnica se konec junija preseli iz svojega zdajnega stanovanja. Sobe pri „Stadt Triest“ so res lepe in prostorne, pa so precej od rok v belaskem predmestju, kar mnogim družnikom ni po volji. „Sandwirth“ pa, kamor se preseli čitavnica, spada med perve in najbolj sloveče gostivnice našega mesta; tu smo dobili eno veliko in lepo sobo prav po ceni. Da bi gg. družniki le tudi svojo čitavnico pridno obiskovali! Pa zdaj po letu se že pri vseh društvih taka, — vsakdo se rajši spreha in kratkočasi pod milim nebom. — Nekaj dni sem nebo ni kaj milo in vreme ni kaj prijazno; ljudje so zlezli spet v zimsko obleko. Ubo-ga živina po planinah, ki se vse bele vidijo, silno terpi in tudi žito, posebno turšica, že medli in rumenkasto prihaja. Kaj bo, — zraven drugih hudih nadlog se kaže še letina bolj slaba, zlasti ker je tudi toča že mnogo krajev obiskala. —

Ob bregu celovškega jezera. (Konec.) Da se kaj malo za občinske potrebe skerbi, temu so ravno slaba pota in ceste žalosten dokaz. Ne vemo tudi, ali si srenjski predstojniki ne upajo, ali nočejo srenjčanom zaukazati, naj svoja pota popravijo. — To mi vselej na misel pride, kolikorkrat grem po cesti, ki pelje iz Celovca mimo Vetrinja v zgornji Rož. Ta nekdanja lepa in gladka cesta je zdaj vsa razderta. Po zimi je celo

nevarno, po nji voziti. Kakor tej, se godi tudi drugim cestam, ktere srenjam v oskerbljevanje spadajo. Kaj žalostne so in zapuščene! Malokje najdeš kakega delavca, da bi jih ravnal. V tej zadevi gre tedaj res pri naših srenjah gospodarstvo rakovo pot. Iz ene strani nočejo nič potrositi, da bi dobra pota in ceste imeli; iz druge pa si ravno zavolj te presiljene varčnosti le še več škodo napravljajo. — Kaj bi bilo, ko bi se ta reč tako uravnala, da bi postavila vsaka srenja delavca, ki bi imel na pota in ceste gledati ter jih ravnati; pesek, kamenje in drugo, kar je še potrebno, bi pa morali srenjčani, kedar je potreba in prava prilžnost, pripeljati. Ta delavec naj bi se iz srenjske denarnice plačeval. To bi ne nanašalo toliko stroškov; srenjčani bi pa imeli lepa pota in ceste, in vsem bi se pri vožnji dobro godilo. Slišali smo, da se je bil ustanovil neki cestni odbor (Strassen-Ausschuss), zdaj pa ni več od njega ni sluha ni duha, vsaj v tukajšnji okolici nismo nič čutili, da bi bil kaj koristnega gledé potov in cest izpeljal, — samo ime nam pa tudi nič ne pomaga! Gospodje župani, bodite pametni, združite se v cestne okraje (Strassenbezirke) ter skerbite za dobre ceste, — ves svet vam bo za to hvaležen!

Iz Bekštajna. (Slovenščina in Zila). Mimo cerkve sv. Križa pelje pot proti vzhod-jugu na Zilo. Farna vas z belo cerkvijo, posvečeno Materi božji, leži na zvišenem desnem bregu reke Zile, in odtod prezreš lepo bližnjo belasko okolico. Zilska fara šteje nekaj nad 1000 duš. Pri družbi sv. Mohora je letos lepo število družnikov vpisanih, namreč 40. V to faro dohaja „Slovenec“ v 4th in „Slov. Prijatelj“ v 5th iztisih. Pač lep dokaz, da tu duh slovenski živo klije. Zdramili pa so mater Slavo tamošnji župnik, č. g. Lovre Serajnik, rodoljub, da malo takih, ki neutrudljivo v ljudéh budijo narodno čut in vžigajo ljubezen do domovine. Veliko veliko žertvujejo za slovenske časopise in bukve. Napravili so na Zili tudi bukvarnico, iz ktere posojujejo bukve po celi fari. To napravo so ravno namenjeni tudi v Bačah vtemeljiti. Slišim tudi, da so letos iz lastne moči tamošnji šolo kot dosmertni ud v družbo sv. Mohora vpisali dali. Kadar zagledam takega rodoljuba, tedaj se vselej spodbudivnih Sundečić-evih besed spominjam:

„Ljub'mo dakle domovinu
Kano mili život svoj,
Kao majku svim jedinu
Sve do groba služec' njoj!“ —

Bog daj, da bi naš narod kmalo veliko takih rodoljubov imel, kakor so g. Lovre Serajnik, ki tiho in mirno, pa neutrudljivo in tako vspešno na narodnem polju delajo!

Na Zili bodo zidali sedaj tudi novo šolsko poslopje. G. župnik v zvezi z rodoljubnim županom (družnikom družbe sv. Mohora), g. Vekoslavom Mertel-nom, bodo prosili potem za sposobnega narodnega učitelja. Slava še enkrat g. župniku in g. županu, ki se tako verlo za dobro šolo, za povzdigo narodne omike potegujeta! — Kenč v Terdanicah, ki bere „Slovenca“ in „Slov. Prijatla“, Egnar v Dropoljah „(Slovenca)“ in njegova žena „(Slov. Prijatla)“ so tudi verli Slovenci v zilski fari. Le naprej na tem pota, dragi slovenski prijatli! Bliža nam je srajca, kakor suknja! Baške rodoljube omenim prihodnjič. —

Od Šent-Lorence v puščavi. 12. jun. F. — (Celjski mestni odbor). Slavni odbor našega v sercu slovenske štajerske zemlje ležečega mesta je sprožil letos že marsikaj novega in naredil, da se o njem to in uno po svetu govori. Komu ni znana tista pravda zastran slovenskega nauka v mestni glavni šoli, pri kateri se je mestni odbor tako obnašal, kakor da bi Celje stalo dalječ ondi v „Reichu“. Celo naše ministerstvo jim ni moglo poterditi njih nemškutarskega predloga! Zastonj so

„Schlesien's Sinn und Treue sind durch und durch deutsch“.

Od nasprotnikov, od neprijatelev se moramo delavnosti, gibčnosti učiti. Krivo-verci so prvi jeli sveto pismo poslovenjati; po njih se je še le tudi od katoličanov poslovenjalo. Na Slovaškem so se protestantje najpogumnejši potovali za svoj jezik v cerkvi in v šoli; katoličani pa so molčé krivico terpeli! Tega pa naša cerkev ne tirja; katoliški duh se z narodnim duhom dobro porazumlja!

Slovenska Vila. Izvirne slovenske povesti, novele, balade, romance in pesmi. I. zvezek. V Ljubljani natisnil J. Blaznik 1865. — Pod tem naslovom je pred kratkim v Ljubljani na svitlo prišla nova knjiga, ki jo je spisala mladina ljubljanske gimnazije. Reči moramo, da je sploh prav zanimiva, mična in v lepi slovenščini pisana. Obsega pa razun mnogo poezij pripovedke: „Juri Kobila“, „Moč ljubezni“, „Oskerb-nik lebeškega grada“ in „Dva prijatla“, povesti, ki verlim mladim učencem vso čast delajo, zlasti ker so slovenskemu jeziku tolikanj kos in kažejo, da se ga res pridno uče, česar dosihdob pri slovenskih učencih

ni bilo ravno pogostoma zapaziti. To je lepo pa veselo! Dijaci, le tako naprej! Vi ste up in zastava naše, da bi Bog hotel, bolje prihodnosti! — Knjiga velja 50 kr.

„Slavische Blätter“. Peti zvezek teh listov, ki so meseca januarja t. l. na Dunaju pod vredništvom g. A. Lukšiča izhajati začeli, prinesel nam je spet lepo torbico zanimivih reči s sporočilom, da so si „slav. Bl.“ po vseh večih mestih cele Evrope pridobili toliko bravcev, da bodo od prihodnjega meseca naprej izhajali dvakrat vsaki mesec. Veljajo pa za pol leta 4 gld.

Vabilo na naročbo. „Slovenski Glasnik“ vabi na naročbo vse dozdanje podpornike, katerim s tem listom polletno naročilo poteka, pa tudi druge prijatelje domače lepoznanke književnosti. Kakor dozdej, si bode tudi zanaprej prizadeval, da vstreže bravcem svojim z mičnim lepoznan-skim in podučnim berilom. Cena mu je v Celovcu za pol leta 1 gld. 35 kr., s poštnino pa 1 gld. 50 kr. Za učence gimnazijal-nih in realnih šol znaša za vsakih 10 izti-sov 12 gld.

se potegovali in junaško borili za pravice slovenskega jezika znani naši rodoljubi g. dr. Kočevar in njegovi tovarši, — pa vendar njihova ni obveljala, in zmagala je nemčija — v slovenskem Celju! — Tedaj je po mislih celjskega odbora ovo mesto le nemško, kajti Graškim pevcem je bilo prepovedano slovenske pesme peti v nemškem mestu! Pa čuj, slavni odbor! nekaj o narodnih pesmih. Pesmi v narodnem jeziku so drago blago naroda, močno sredstvo narodne omike in samostalnosti, čist izraz narodnega duha, živ spominek narodnih djani na polju pesništva.

Narod, ki ne spoštuje svojih pesem, sramoti samega sebe; narod, ki poje raji tuje kot svoje lastne pesmi, je derhal ljudi brez življenja in čntja. Dobro torej vemo, zakaj so nekterim ljudem slovenske pesmi tern v peti: zadušiti hočejo slovenskega duha, ki se zbujajo iz stoletnega svojega spanja. Pa z Bogom, dragi Celjani! Celje so skoz in skoz slovensko mesto — naj se tudi vsi na glavo postavijo! — Meseca majnika je strela neko šolarco ubila in meseca junija neko ženko. — Hladni dežek nam zaporedoma žejno zemljo napaja. — Drugikrat kaj več.

*** Iz Radoliške okolice.** — Dovolim, ljubi „Slovenec!“ da ti tudi jaz otdot kaj pišem. Veselih reči sicer ne vem, pa to, kar vem, sporočim. Morebiti ti bo tudi všeč, dasilih ni veselo. Je že tako! Tudi nas tarejo naše dni mnoge stiske, kar ni nikomur neznan, in je bilo že tudi v častnikih, ali kakor tukaj pravimo, v „cajtingah“ brati. Obetajo se nam pa še slabši časi. Marsikteri se že za usmesi praska in vpraša, kaj bo? Res, da se je dozdej še večidel izhajalo, razun če „kovačijo“ izvzamemo, kjer je prav slabo, ker dela in zaslužka in tedaj tudi denarja ni. Od ontod se pa tudi kmetom nekako „huda ura“ kaže. Spečali so tje še dosti svojih pridelkov med obertnike in delavce, in se je za to in drugo reč zmirej kaj denarja dobivalo. Znaprejš, kakor se kaže, tega več ne bo. To pa bo hudo djalo, ker nobenega večega mesta blizo ni. Kar se pa pod roko speča, ne verže dosti. Žita so srednja in redka, nekaj zavolj dolge zime, nekaj pa zavolj preveč suhe spomladi. Res da so si zdaj po dežju polja in travniki enmalo opomogli, vendar pa je vse nekako preveč v rasti zaostalo. Ne obeta se nam dobra košnja (seča) in žetev. Vendar pa naj bo, kakor Bog hoče! Po planinah pa ni slaba paša, kar bode živini dobro djalo, in tudi našim kmetom prav hodi. Ali kaj, ker kupčija nič izpod rok ne gre? Z govejo živino bi si pač tukaj bolje opomogli, kakor pa s konji, ki nimajo cene, samo da bi jo bolje gleštali in ne šteli samo repov. Po malem si res že bolj vôle za delo napravljajo, pa to je še vse premalo. Stara navada je še prevelika ovira. „Kaj bo sosed, kaj bodo drugi rekli, če bom konje z volmi zamenjal, pri naši hiši, ki je zmirej konje imela?“ — tako slišiš semtertje ktereга izdihovati. Ali pa tudi, če se s kmeti zastran bolj umnega obdelovanja pogovarjaš in jim praviš, da bo treba znaprejš druge strune napeti, hitro boš slišal: Tako dozdej niso pri nas delali; kaj bodo ljudje rekli, če bomo manj žita, več pa detelje ali druge živinske klaje sejali? itd. Ali moralo se bo v kratkem drugači gospodariti, če ne, bo boben začel peti, da bo vse gromelo! Nekaj bolj pametnih in previdnih pa jo že tudi poskuša drugači in vidi se pri njihovem gospodarstvu, da je niso slabo zadeli. Le tako naprejš, zmirej bo bolje! Nasproti pa jih je tudi veliko teh misli, da bi bilo bolje iti v Ameriko srečo poskušat. Ta nesrečna misel res čedalje huje po glavah roji, češ, da res tam pod nami ljudem pečene tice v usta leté! Poprašal bi pa rad vse take kmete, kako mislijo tam izhajati, če poprejšnje ni res, ker tukaj ne marajo za noben napredek in za umno kmetovanje? Kaj bo pa tam, če se mora delati in sicer terdo delati, pa še tudi glavo in možgane rabiti, če se hoče kaj pridobiti? Bodite tedaj pametni in začnite

doma umnejše gospodariti in stavimo kaj, da bo potem malokteremu v misel prišlo, vse prodati in jo tako deleč potegniti. —

Dežele trojedine kraljevine.

Mestni policijski glavar, g. Urica, rojen graničar, je od službe odstavljen in v preiskovanju zavolj ondanjega nesrečnega dogodka. Vsem se čudno zdi, da je tako nepremišljeno ravnal, on, ki je imel povsod oči in je še lanskega leta o ravno tem času dijake lovil in podil, ki so hotli dr. Starčeviću serenado napraviti. Meščani so se zdaj sicer enmalo oddahnili, ali ne gre jim še iz glave in misli toli strašna nesreča, ki so jo splaseni konji še več naredili in je toliko prebivavcem naglo smert naklonila. — V granici so že večidel oficirje izvolili. „Domobranovega“ vrednika so hotli v nekem kraju izvoliti, pa jim je bilo rečeno, da to ne gre, in — drugo se ve. Zastavica pa nam je, zakaj bode toliko vojakov v zboru, ker po besedah nekega generala „armada ne debatira“. — Kardinal bode, ker je v denarni zadregi, pri nekem dunajskem bankirju 40,000 gld. na posodo vzel in zato lastno premoženje zastavil. Kapitelj mu jih neki ni hotel posoditi. — Tudi tukaj je toča že veliko škode naredila.

Dežela ogerska.

Buda-Pešta (Zakaj nemadjarški narodi molčé?) Čudno se je nam Slavjanom moralo dozdevati, da se pri zdajnjem potovanju presvit. cesarja samo le od Madjarov govori, da od drugih narodov na Ogerskem ni ne sluha ne duha. „Pešt. Vedomosti“ nam zdaj pripovedujejo, zakaj da se Slovaki vseh teh slovesnosti in veselic niso udeležili. V 47. listu pišejo to le: Z bolešijo spominjamo, da nismo videli, nismo čuli, nismo brali, da bi se bile pri slavnostnem sprejetju svetlega našega kralja bile udeležile deputacije (poslanstva) nemadjarških narodov na Ogerskem. Res je, da po tistih krajinah, kjer prebiva naš narod, ne letajo telegrami, in da je pri tako neprevidnem in naglem obiskovanju, kakor je bilo ravno sedajno, še skoraj ne mogoče bilo, iz naših oddaljenih krajev v Buda-Pešto priti. Res je, da je to obiskovanje prav za prav sprožilo gospodarsko društvo v Pešti in svoje madjarske podružnice o pravem času povabilo, naj se pri tej slovesnosti udeležijo; mi Slovaci pa nimamo še enega gospodarskega društva ne, in tudi kakega drugega organa nimamo, ki bi mogel govoriti in sklicevati v našem imenu. Le samo „Matico“ imamo, ktera pa ni bila v stanu, vsaj svoje odbornike tako naglo sklicati, naj bi iz svoje srede izvolili kako slovensko deputacijo in jo poslali k cesarju. Pri vsem tem pa vendar po celem Ogerskem ni naroda, ki bi večega veselja čutil v sercu zavolj tega, da je svitli naš kralj obiskal ogersko drago nam domovino. 6. junij je zdaj za nas dvakrat vesel in imeniten dan, ktereга nikoli več zabili ne bomo. 6. junija 1861 se je ubogi naš narod pervikrat oglasil in za svoje pravice potegnil kot narod, obhajali smo slavni narodni shod pri sv. Martinu; 6. junija 1865 pa biva v našem glavnem mestu svitli naš kralj in je tako storil stopinjo, ktera zamore naše na škodo Ogerskega kraljestva in cele države tako zamotane politične razmere srečno poravnati.

Gospod Bog naj razlije svoj nebeški blagoslov na glavo našega vladarja in daje srečen izid nameram njegovim: Sviti naš kralj je blage volje, želje izpolniti vse h narodov krone ogerske!

Dežela beneska.

Binkoštné praznike je bilo po več mestih vse narobe. V Trevižu, Benetkah in Vidmu so na očitnih krajih skrivé spuščali petarde ali stenolome, mazali cesarska znamenja in na dan spravljali puntarske oklice. Kaj bo? se prasha vsak pameten človek. Težko je v taci okoliščinah na porazumljenje in ustav-

nost misliti. Ravno kar je bilo 15 lanskih rogoviležev iz južnega Tirolskega, nekaj na 7, nekaj na 5 in 2 leti obsojenih, 15 pa zavolj pomanjkanja dokazov izpuščenih, pa to tukajšnjih nič ne briga. Zalostno pa resnično!

Ptuje dežele.

Ruska.

V notranji Aziji se Rusko širi in širi. V poslednjih mesecih so si osnovali tam spet novo deželo in jo imenovali ruski Turkestan. Zraven nje stoji dozdej še neodvisna in samostojna dežela z imenom: zemlja Kokanska. V to zemljo je pa privihral emir Buharski in si jo osvojiti hotel. In res mu je šlo vse po sreči. Vladar Alimkul, ki namesto maloletnega domačega gospodarja vlado v roci ima, bil je zmagan in primoran pobegniti v gore. Ruski vojvoda Černajev, ko vidi, kaj se v sosednji deželi godi in kako že poglavitno mesto dežele kokanske pada nasprotniku v roke, povzdignil se je iz svojega mesta Čemkenta proti Kokanu, da bi gledal in pozoroval, kaj dela južni nasprotnik in da bi poznej, ako bi to lahko šlo, severni kos Kokanske dežele pridružil državi ruski. O tej reči se trosijo iz Carigrada čudne reči po svetu, svet jih pa, ako se ravno na prvi pogled same laži kažejo, rad in hitro verjame. Pravi se: „Ruski general Codoškinov prišel je po 21. dnevnem maršu do Čemkenta v deželi Kokanske in si je hotel podvreči to mesto, — pa bil je zmagan in je zgubil 4000 ljudi.“ Kdor pa je to račico spustil po svetu, ni vedel, da je imenovana mesto Čemkent že nekaj časa rusko in da je glavno mesto ruskega Turkestana.

Gerško.

Iz Atén naznanja nek dopisnik praški „Politiki“ imenitne in vse nove reči. Pri zdajnjih volitvah za deželni zbor je zmagala stranka, ki derži s poprejšnjim kraljem Otonom. Z veliko večino glasov so bili spet izvoljeni ministri pregnanega Otona, n. pr. Bulgarijs, Kristopolos, Miavlis, Medoriotis; — može pa, ki so stali pri poslednjem puntu na prvem mestu, so padli in niso bili voljeni, n. pr. Buduris, Anarguros itd. Kdor ne pozna skrivnih potov, po katerih je bil Oton pregnan, Juri I. pa na prestol povisan, on se bode tem volitvam kaj čudil. Mislil si bode lahko, da je, kakor po Italiji in celej Evropi, tako tudi na Gerškem navstala živa reakcija. Temu pa ni taka. Ravno to, da je Juri I. prišel na gerški prestol, bilo je moka skrivne reakcije. In čudno prečudno: Ravno liberalna Anglija je mati le-te reakcije! Le čakajte in malo bolje razjasnim to neverjetno, čudno reč. Kakor je za Slavjane na Turškem le ena sama prava politika, ravno tako je tudi zastran Gerkov: Znebiti se turškega jarma in napraviti si samostalno deželo. Le stranka, ki to misel v sercu nosi in dognati želi, le ta je edina stranka pravega napredka; vsaka druga, naj o napredku in liberalnosti še tako sladko in lepo govori, je živa in gola reakcija. Ni pa nobena skrivnost več, zakaj in kako je Juri I. na gerški prestol prišel; zakaj in kako je Anglija gerskemu kraljestvu oddala jonske otoke in še več drugih takih reči. Vse to se je godilo s tem namenom, da se zabrani vojska proti Turkom, ki je bila pred durmi, — torej vse sama reakcija. To je kramarska politika svobodne Anglije! Imam dokazov v rokah, da je kralj Oton le zavolj tega padel, ker je hotel s pomočjo in v edinosti s Černogoro, podunavskimi kneževinami in Italijo „izhodno prašanje“ v roke vzeti in rešiti. Še več vam povem. Še veste, da se je Beligrad bombardiral, — pa na enkrat je bilo vse pri kraju. Ali mar tudi veste, zakaj? Kralj Oton je bil pregnan in serbski državniki so zgubili skrivno nit, ktera jih je vezala z Gerki. Pa še to zvedite;

Aspromonte, kjer je padla italijanska reč, je v ozki zvezi z rečmi, ki so se godile na Gerškem in prekucnile Otonov prestol. Zdaj pa ne govorim dalje, da vas z vašo tiskarno postavijo v preozko dotiko ne pripravi, — le to še rečem: Ako slišite, da Juri pada in Otonska stranka na Gerškem se razširja in zmaga, veselite se! Ž njo stopi morebiti tudi nereseno izhodno prasanje na evropski oder.

Italija.

V Neapolju je bil ni davno turški general Omer paša. Odtod se je podal v Rim, kjer so ga neki tudi sv. Oče papež sprejeli. Menda je na potu v Pariz. Za kaj da ravno zdaj po svetu hodi in kerščanske vladarje, celo papeža, obiskuje, nam še ni znano. Da bi pa samo za kratek čas okoli hodil, ni lahko verjeti. — V Milanu so neki ogerski begunci sklenili, da hočejo v oziru Ogorske mirno se zadržati in celo pomiloščenja prositi, da se morejo brez kazni v domovino vrniti.

Pruska.

Deržavni zbor je bil 17. t. m. razpuščen. Tako in nič drugače ni moglo priti po tako hudem pričkanju, ki je bilo še zadnje dni na dnevnem redu. Potem, ko mu je Bismark naštel, kaj so dognali, kaj pa ne, in da zdaj porazumljenja zastran proračuna in vojaške prenapredbe tako lahko ni pričakovati, poslovil ga je in razpustil. Tudi kralj nisedajnim liberalnim poslancem dober. Povsod, kamor pride, zaterjuje, naj prihodnjic druge volijo. — Dvoboja med Bismarkom in Virhovom ne bo, dasiravno bi bila neki gospoda rada to videla, ali zbornica, Virhov in vsi dobromisleči niso tega dopustili. — Vojvoda Avgustenburški je spet v zameri. Bismark štuli zdaj Oldenburškega naprej, nekaj tudi zato, da bi Avstrijo nadlegoval, ker mu noče v vsem prav dati. Ubogi Avgustenburški! Menda ni današnje dni nesrečnejšega vojvoda, ki bi za pravice voljo tolikanj terpel! — Kralj se poda v toplice v Karlove Vare na Češko. —

Španska.

Oni dni so v mestu Valenciji zasačili zarotnike, 11 meščanov in veliko viših oficirjev. Namerjali pa so sedanjo kraljico s prestola vreči ter Špansko s Portugalsko deželo zedinili. General Prim je neki tudi v to zaroto zapleten, ali odtegnil jo je še neki o pravem času proti Italiji. —

Amerika.

Stillwater. 15. maja 1865. A. P. (Konec.) Druga žalostna novica, ktera je skorej po celem svetu znana, je ta, da je naš pervosednik Linkoln na veliki petek v gledališču od hudobne roke umorjen bil. Akoravno ga je večina nekako merzila, vendar ga zdaj skorej vsi milujejo, pa — naj bi ne bil, kakor drugi keršanski knezi, šel veliki petek v gledališče, in gotovo ne bi se mu bilo kaj takega dogodilo. Linkoln se je od prostega kmetiškega stanu na pervosednikov stol pognal, kakor tudi zdajni predsednik Johnson, ki je do 24. leta krojač bil. To je republika!

Veselo je pa, da je sever jugovce zmagal in se zopet zlati mir povernil, ako ravno še ne popolnoma. V zadnji vojski jih je bilo 2 milijona ljudi ob življenje prišlo. Vsa nesreča se ne da popisati, tisoč in tisoč ubogih vdov in sirot je ostalo, deržavni dolg se je strašno nakopil, kterege poprej Amerikanci še poznali niso. Davki so že prekosili vse davke drugih poznanih vlad. Vendar upamo boljših časov precej, ko so bojne čete razpustili in druge stvari odpravili, ktere niso v mirnem času več potrebne; stroškov je vsaki dan čez en milijon dolarjev odpadlo. Pred dvema mesecema je zlat dolar veljal 2 papirnata in 36 cent., zdaj samo en dolar in 30 cent.

Akoravno pa imamo že tukej mir, pripravlja se pa že v drugem kraju gromenje. Nektere južne čete namreč, ktere se sramujejo udati, pomičejo se v Mehiko, pomagat tamošnjim rogoviležem, da bi pregnali Maksimilijana, kar vlada naša rada vidi in jim tudi še pomaga. Drugo je, da zdaj naša vlada po svojih agentih pošilja od tod stare vojake v Mehiko, da se tam naselijo; vsakega oboroži od nog do glave; kam da to meri, lahko si vsak misli. Gotovo bo huda. Dober Avstrijanec sem pa težko povem, da nobeden tukaj več ne pomiluje Maksa, ker ni prijatelj cerkvi. Poprej so ga katoliški listi zagovarjali, ali zdaj je vse proti njemu. Vsi mu že prerokujejo, da bo kmalo jadrat zopet proti Miramari. — Tudi Angleška se že trese za svoja ameriška posestva, pa vendar, kakor se vidi, je še na to stran precej mirno, ker opraviti imajo naši možje doma dosti, da ozdravijo enmalo hude domače rane. Na beli dan izhajajo že zdaj strašne goljufije, ktere so bile storjene v teh štirih letih posebno od takih, ki so kermilo vodili, in so bili poprej siromaki, zdaj pa so milijonarji. Listi že donašajo vsak dan dovolj takih reči. Upati je, da bo marsikterege zaslužena kazen zadela. — Zimo smo imeli sperva jako blago, ali mesec marc je bil strašno hud; pred tednom sem še svojo peč kuril.

Zelenega se še nič ne vidi, akoravno je že polovica maja proč. Kdor ima zdrave roke si zdaj denarja dosti zasluži, ker veliko delavcev pomanjkuje. Plačujejo pa delavce tukej po dva do trih dolarjev na dan. Drago je vse; ako se hočeš od nog do glave na novo obleči, moraš dati do 65 dolarjev = 130 g. aust. vred.

To v naglosti, ker imam strašno malo časa. Ako ti bo drago,* drugi pot zopet kaj novega. Z Bogom!

Drobtine.

Gospodarstvene. (Sviloreja meseca junija.) Kaj veliko je na tem ležeče, kako in kdaj se murbino perje za rejo svilnih čerčev reže. O tem zdaj hočemo nekaj povedati. Glej, da odrežeš vselej mladike do polovice, ki jih misliš čerčevem pokladati. Drevesca je treba gleštati, da se več perja dobi. Vejice, ki navznotraj rastejo, morajo se porezati, da ima drevo čašasto podobo. Velike veje naj se pa, kolikor mogoče, puščajo. — Do tretje starosti naj se poklada čerčevem le drobno narezano, zeleno pa suho perje. — Navadno se tukaj svilnicam nič ne kuri; shajajo že tako dobro. Kedar je vreme soparčino ali zagatno, pokadé naj se stanice, kjer so sviloprejke, da se tako zrak očisti, in kedar je prav zelo vroče, naj se ob 11. dopoldne in o 1/22 popoldne z malo brizglo s čisto vodo poskropi. Tako se spet ohladé in pokrepčajo, da jim perje spet dobro diši. Tudi v podstrešnicah in skednjih se zamorejo rediti, samo da jih gre vsake baže škodljivih merčesov varovati. — V začetku so temnorjavkaste (černikaste), spreminjajo pa po vsakem levenju barvo in postanejo nazadnje bele kakor moka. V 35—40 dneh nastopi čas, da se zapredejo. Takrat pa postajajo manjše, se vzdigajo z glavicami po koncu, da se jim pod vratom skorej skozi vidi, in iščejo mesta, kjer bi se zapredle. Tedaj naj se jim nastavijo oblance, suhljad ali slamnata povesma. Na ta potem zlezejo in se v svilne mešičke zapredejo. O tem času pa ljubijo temnoto najbolj. — Lahko se jim tudi k temu pomaga, če se ob temno steno smerekovi koli in drugi poprek postavijo in potem ves prostor do stropa in stene s čisto slamo napolni, v ktero naj se potem na kaki leseni žlici godne svilnice denejo. Mešički se morajo 10 dni v miru pustiti. —

Cez 10 dni pa naj si vsak najlepše in najmočnejše zlasti rumene izmed njih za

*) Lepo prosimo — jako bote vstregli nam Slovencem vsem; serčen pozdrav! Vredn.

pleme izbere, t. j. pusti naj jih, da se metulji izvalé, ki potem jajčica ležejo. Vsi drugi mešički pa naj se pomore, in sicer tako, da se v spletenicah dobro zadelani karih 15 minut nad sopuhom derže. Potem naj se pa posuše in popredejo. — Kedar se svilnice zapredajo, treba je suhote. — Ta mesec tudi kali murbino seme. Da drevescem bolhe ne škodujejo, potresi večkrat sadišče s tobakovim pepelom, sajami ali drugim pepelom, in ga polivaj s stoječo vodo. Da se tudi lože večkrat opleve, treba je med posameznimi gredicami 1 čevljev široke kračce narediti. — Tudi se še ta mesec lahko seje, in sicer 1 pavec globoko in nekaj malega saksebi. — Zemlja naj se pridno rahlja. —

Duhovske zadeve.

Lavantinska škofija: G. Jan. Keše, fajmošter na Ponkvi, se je odrekel dekanijstvu, ki ga zdaj prevzame g. M. Ivanec, Šmarski fajmošter.

G. Mat. Zank, korni vikar, bode začasno namestoval bolnega g. gimn. kateheta. — Goriška nadškof.: G. And. Stepančič gre v Temnico, g. Ant. Samar pa na Verhovlje za beneficijata. — Umerl je g. Jož. Skubic, vikar v Medani. R. I. P.

Loterija.

Tersta: 18 64 77 32 71.

Žitna cena.

v	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšice	
	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.
Mariboru	3	60	2	90	2	50	1	85	3	10
Celji	4	10	2	90	2	52	1	86	3	—
Ptujem	3	45	2	80	2	30	—	—	2	80
Ljubljani	4	7	2	72	2	32	1	97	2	95
Kraju	4	10	2	90	—	—	1	80	2	70
Novemestu	4	50	2	90	2	10	1	80	3	20
Gorici	4	30	—	—	—	—	—	—	3	30
Celovcu	4	90	3	84	3	—	2	17	3	71
Terbižu	5	80	4	90	4	—	3	10	4	75
Varaždinu	3	40	2	70	2	20	—	—	2	70
Reki	4	70	—	—	2	40	2	5	3	—
Terstu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Dunajska bors 20. junija 1865.

5% metalike	70.15
5% nacional	75.05
1860 derž. posoj	91.05
Bankine akcije	799
Kreditne	179
London	109.40
Novi zlati	5.20
Srebro	107.75

Oglasnik.

200 veder vina

lanskega leta, starine in černine vmes, prodaja se prav po ceni. Kdor ga kupiti želi, naj se oglasi pri Jurju Šabotu pri sv. Križu v Rogackej Slatini.

Sauerbrunn bei Pölschach.

Bukve za darila.

Bliža se spet konec šolskega leta. Navada je, pridne šolarje in šolarce obdarovati. Ni jim pa primernejšega in ljubšega darila, kakor so lepe bukve. Leonova prodajavnica se torej priporoča in naznanja vsem č. šolskim predpostavljenim in prijatlom šolske mladine svojo knjižno zalogo, v ktere se nahajajo vsake baže bukve v slovenskem in nemškem jeziku. —

Tudi naznanja, da se pri njej dobé vse šolske knjige in tudi vse druge reči, ki jih je v šoli potreba. Slednjič je podpisana knjigarnica pripravljena, vsake bukve tudi iz ptujih krajev naj hitrej ko je mogoče, poskerbovati. Čč. gg. duhovnikom in občinskim županom pa še posebej daje na znanje, da se pri njej dobijo vsi formularji, kterih pri svojem uradovanju potrebujejo.

Leonova knjigarnica.